

RAAP-NOTITIE 1031

Plangebied Kooiweg 9 te Lemmer

Gemeente Lemsterland

**Archeologisch vooronderzoek:
een inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Haarsma Architectenburo

Titel: Plangebied Kooiweg 9 te Lemmer, gemeente Lemsterland; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: februari 2005

Auteurs: *drs. H.W. Veenstra & E.J.M. van der Zwet*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\LELK\N01031-LELK.doc

Projectcode: LELK

Projectleider: drs. H.W. Veenstra

Projectmedewerker: E.J.M. van der Zwet

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Haarsma Architectenburo
- *aanleiding onderzoek*: diverse bodemingrepen
- *datum uitvoering veldwerk*: 27-01-2005

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied bevindt zich ter hoogte van de huidige boerderij Kooiweg 9 ten zuidwesten van het Brandemeer.
- *plaats*: Lemmer
- *gemeente*: Lemsterland
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 15F
- *plangebied in gebruik als*: grasland/bebouwd/erf
- *oppervlakte plangebied*: ca. 5 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 173.200/544.100

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw op de locaties met geplande bodemingrepen zodanig dat deze delen van het plangebied archeologisch kansrijk zijn? Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzittingsresten?

In het deel van het plangebied waar geen bodemingrepen zijn voorzien, heeft geen archeologisch booronderzoek plaatsgevonden.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

Archeologische verwachting: volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Lemsterland is de verwachting voor de periode Steentijd tot en met Vroege Bronstijd onbepaald (Ten Anscher e.a., 2004: kaartbijlage 3). Direct ten zuidoosten van het plangebied zijn echter meerdere boringen gezet die als puntlocatie een hoge archeologische verwachting hebben gekregen. Dat wil zeggen dat ofwel in dekzandopduikingen bodemvorming (podzolering) is aangetroffen, met of zonder houtskool, of dekzand zonder podzolering is aangetroffen maar wel met houtskool. De aanwezigheid van houtskool in dekzand duidt mogelijkerwijs op de aanwezigheid van archeologische resten uit de Steentijd. Dit zogenaamde dekzandrelief, ontstaan aan het eind van de laatste ijstijd (Weichselien) door verstuiwing van zand- en siltfracties, heeft zo'n 10.000 jaar geleden (Preboreaal) zijn uiteindelijke vorm gekregen (Ten Anscher e.a., 2004). Daar waar het dekzand relatief hoog, droog en goed ontwaterd was, kon in de loop van het Holoceen bodemvorming (podzolering) plaatsvinden. Er is dan in het zand een laagopeenvolging herkenbaar: een uitspoelingszone (E-horizont) op een inspoelingszone (B-horizont), een overgang van inspoelingszone naar het onderliggende moedermateriaal (B/C-horizont) en het onderliggende moedermateriaal (C-horizont). Dergelijke locaties waren in de Steentijd geliefd als nederzittingslocatie.

Voor de periode Midden Bronstijd tot en met Vroege Middeleeuwen is de verwachting onbepaald (Ten Anscher e.a., 2004).

- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
  - in plangebied: geen
  - in de directe nabijheid (< 300 m): geen

Bodemkundige gegevens

- *bodem volgens bodemkaart:* waardveengronden met veenmosveen (Stiboka, 1970: code kVs).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: Min of meer gelijkmatig verdeeld over de locaties met geplande bodemingrepen in het plangebied.
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor, diameter 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 16
- *minimaal geboorde diepte*: 2,45 m
- *maximaal geboorde diepte*: 3,65 m
- *boorbeschrijvingen*: onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: hieronder wordt de laagopeenvolging in het plangebied van boven naar onder beschreven. De bouwvoor bestaat uit grijsbruin, zwak kleiig veen met een dikte van 0,4 m (boringen 1 en 2) of uit bruingrijs, matig siltig en matig humeuze klei met een dikte van 0,1 tot 0,4 m (boringen 5 t/m 16). In de boringen 3 en 4 bestaat de afdekkende laag uit een verstoorde laag bruingrijs, matig siltig en matig humeus zand met een dikte van 0,4 tot 0,8 m. Onder de bouwvoor/verstoorde laag ligt een bruin, mineraalarm veenpakket met een dikte van 1,8 tot 2,7 m. De onderste 0,1 tot 0,2 m hiervan is soms zwak zandig. In de boringen 1 tot 3 bevindt zich in dit veen een matig siltige, zeer humeuze kleilaag met een dikte van 0,2 tot 0,8 m. Onder het veen bevindt zich bruingrijs tot geelgrijs, zwak siltig zand: dekzand. In dit dekzand heeft geen podzolering plaats-gevonden. In de boringen 9 t/m 15 is de top van het dekzand verspoeld.
- *Archeologische indicatoren in boringen*: geen.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek op de locaties met geplande bodemingrepen in plangebied Kooiweg 9 te Lemmer zijn geen aanwijzingen gevonden die duiden op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. In het overige deel van het plangebied heeft geen archeologisch booronderzoek plaatsgevonden.

In de boringen is onder de bouwvoor/verstoorde laag een laag veen aangetroffen. Onder het veen ligt dekzand waarin geen podzolering heeft plaatsgevonden.

Aanbevelingen

Indien het voorgenomen plan ongewijzigd wordt uitgevoerd, wordt nader archeologisch onderzoek in het plangebied niet noodzakelijk geacht. Indien in het plangebied bodemingrepen worden gepland op locaties waar nog geen booronderzoek heeft plaatsgevonden, wordt aanbevolen dit alsnog te laten uitvoeren.

- *contactpersoon overheid*: dr. G.J. de Langen (provinciaal archeoloog, tel. 058-2925487).
- *contactpersoon RAAP*: drs. H.W. Veenstra (projectleider RAAP, tel. 0512-589151).

Periode	Datering
Nieuwe tijd	1500 - heden
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor - 450 na Chr.
Ijzertijd	800 - 12 voor Chr.
Bronstijd	2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000 - 8800 voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

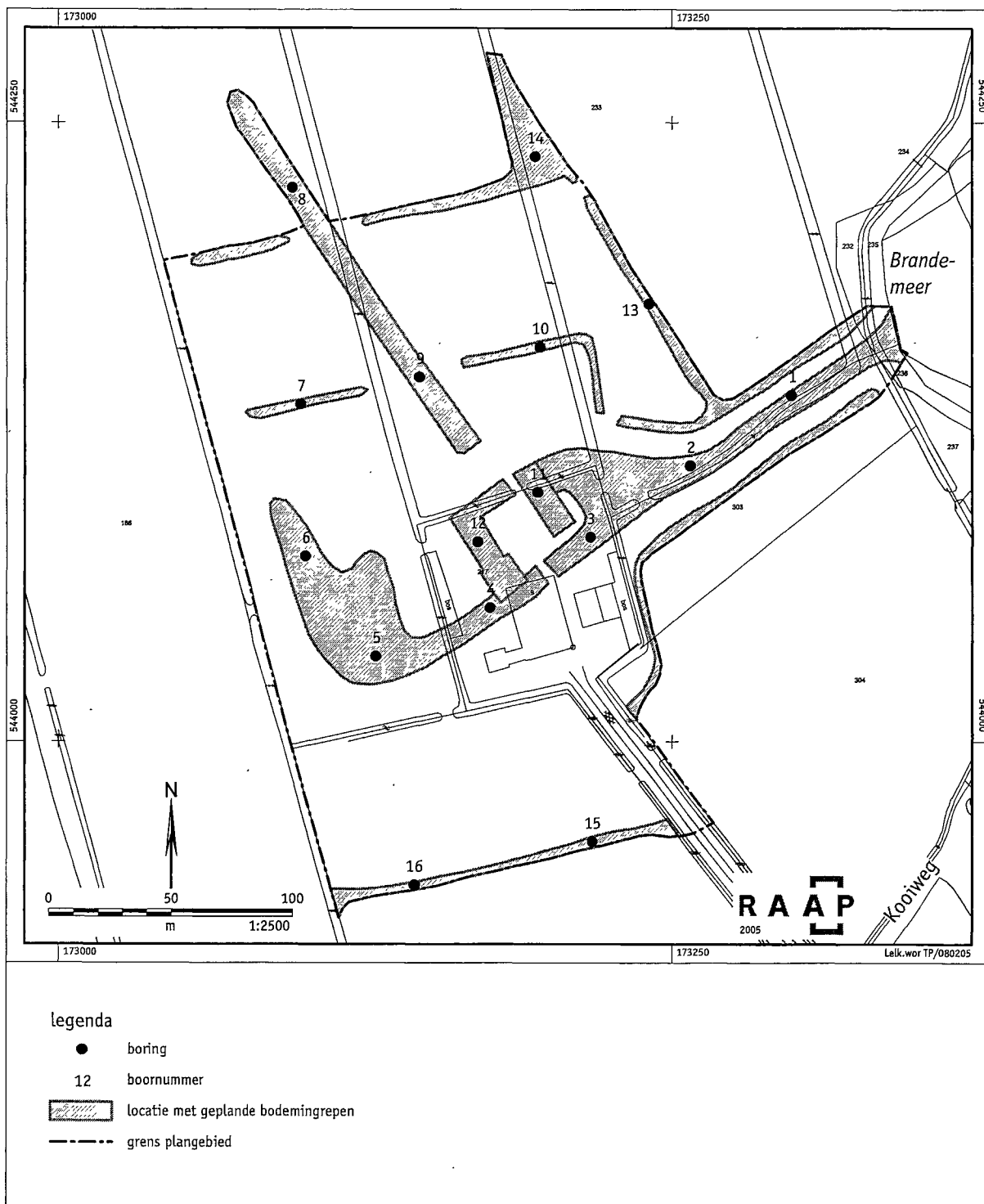
Literatuur

- Anscher, T.J. ten, e.a.**, 2004. Gemeente Lemsterland: Een inventariserend archeologisch en cultuurhistorisch onderzoek: archeologische verwachtingskaart en historisch-geografische overzichtskaart. *RAAP-rapport 1047*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka**, 1970. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 15 West (Friese gedeelte) en 15 Oost Staveren*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Resultaten onderzoek.